

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scala Jacob

Lindeborn, Jan

Antverpiæ, 1666

§. 3. De Vestitu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49085](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49085)

Sabbatho tandem Dominum cogitabis ab opere
Gen. 2:2. cessantem : *Requievit die septimo ab universo opere,*
quod patrarat, scribit Moyses, tibi que præcipientem,
 ut ei in operibus bonis succedas, ac si diceret
Josua. 7: quod olim Josuæ : *Surge, cur jaces pronus in terram.*
10. Recole hîc parabolam illam de patre-familias, qui
 exiit primo manè conducere operarios in Vineam
Matth. suam, teque unam ex iis imaginare, non quæ horâ
20. nonâ aut undecimâ, sed quæ sollicitaris summo manè.
 Vel Beatissimam Virginem Virginum omnium Patronam ad idem illud te excitantem & inducentem considerabis. Et quæ non obediet? Et hæc aliquot Motiva sunt, quibus tamen nolo vos astrictas; sed si quæ sint, quæ alia habeant, iis liberè utantur: hæc enim solummodò iis suggesta sunt, quæ iisdem etiamnum carent.

§. III.

De Vestitu.

Surrectionem sequitur Vestitus, de quo nunc tractandum : quod antequam fiat, recolligendum ex Genesi, ante Adami peccatum ejus usum non fuisse, siquidem prius post esum pomi vetiti aperti sunt oculi eorum : *Cumque cognovissent se nudos esse,*
6. 3. *ibid. vers.* *7.* *consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizonata:* sed
ibid. vers. quia hæc facilè defluerent : *Fecit quoque Dominus*
21. *Deus Adæ & uxori ejus tunicas pelliceas, & induit eos.* Ideoque vestimenta testimonia sunt omissæ originalis justitiæ, & supplicia primæ Protoplastorum prævaricationis : *Omnia ista damnata & mortua mulieris*
 impe-

impedimenta sunt, quasi ad pompam funeris constituta, scribit Tertullianus. Eoque intuitu in luxum vestitium gravissimè invehuntur Patres, nec parcunt iisdem Virginibus Deo consecratis, quæ eodem crimine tenentur reæ, quos inter excellit D. Cyprianus edito Libro *de Habitu & Disciplina Virginum*, quid est illis cum terreno cultu, & cum ornamentis, inquit inter alia, quibus dum hominibus placere gestiunt, Deum offendunt: ut enim ait Tertullianus Virginem alloquens: *Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi sponsasti maturitatem tuam, incede secundum Sponsi tui voluntatem.* In vobis, teste D. Ambrosio, rejecta decoris cura plus placet: & hoc ipsum, quòd vos non ornatis, ornatus est. At lubet Tertulliani verbis parum immorari: *Incede secundum Sponsi tui voluntatem*: unde autem eam intelliges, nonne ex tuis Superioribus? eo igitur habitu incedendum Virgini, quem illi præscripserint, vel probarint, seque inobedientem sciat, si alium assumpserit; quales deprehendentur plurimæ, si à capite usque ad calcem vestitus earum subjiciatur censuræ: Carthagini olim teste Tertulliano in præcit. *L. de Virginibus velandis*, quem ea de causa conscripsit, *Virgines hominum*, (seculares intelligit quæ cum patientia præstolantur procos) *Virginibus Dei*, iis scil. quæ ut loquitur D. August. *de Virgin. c. 11. Deo dicata piâ continentia* sunt tales, cum modestiùs caput tectæ incederent, hoc tegumen violenter detraxerant: modò ratione planè contrariâ Virgines Dei (si tamen tales) Virginibus hominum sua caputia præripiunt, linteolis ac Tippiis (credo ut sibi cornua inesse ostentent, si quis eas offendat) ac illæ, æquè splendidè exornatæ: quarum

L. de Habitu muliebri.

L. de velandis Virgin.

L. 1. de Virgin.

rum capita *capita nudinatitia* vocat idem Scriptor. Aliquæ ulterius progrediuntur assumentes Caputia, Anglica dicta, ut usu suo (est ea mea suspicio) iterum consecrent, quæ quasi prophanata videbantur, dum illa haud ita pridem publico spectaculo ante Curiam Ultrajectinus Magistratus Lenoni per carnificem imposuit. Sed à capite, quod vexas non patitur, ad brachia descendamus, ea dices, nisi reliquus cultus contrarium suaderet, ad lavandum vel fordes extergendas succincta: multiplices enim plicæ manicarum earumque amplitudo omnem ferè materiam sibi appropriant contra præscriptum D. Athanasii *de Virginit.* qui vult ut *sint manicæ laneæ, brachia obtegentes usque ad digitos manuum*: ne tamen frigus noceat, aut nuditas pateat, *Modestiae*, inventa scil. superbiæ, earum brevitatem suppleant: de thorace, collobiis & apparatu reliquo non est quod dicam, nisi quod de Socrate dicebat Plato, eum scilicet majore fastu Platonis fastum calcare, sic tales eodem calcare fastum secularium.

L. de hab.
& discip.
Virg.

L. de Vir-
gin.

At vestis cæteroquin non ornat. Sed quibus placere desideras? audi Cyprianum: „Nec computari jam potes inter puellas & Virgines Christi, quæ sic vivis ut possis adamari. Audi Basilium: „Perquàm iniquum & indignum est, cùm Sponsus nimiam vi amoris impulsus nobilitatem & divitias spreverit, ignominiaque calcata extremam quoque sit perpeffus inopiam, ut nos illius paupertate ditaremur, Sponsam immortalitatis consequendæ causâ nolle pro se mortuo paria reddere, sed affluere deliciis, & in lasciviam solvi, & seculo configurari malle ac renuere cum illo pauper effici & humiliari

ri, qui propter se factus est pauper, ut ad proprias
 divitias divinitatis remeanti illi, quæ pauperi pro
 se effecto paupertatis accesserit consors, divitiarum
 quoque & regni in cœlis socia inveniatur: despi-
 ciat ergo prudens Virgo, quicquid oculis carnis
 aspicitur, quantumlibet id apud plerosque præcla-
 rum esse judicetur. hæc S. Antistes. *Vince ve-*
stem, (urget D. Cyprianus) quæ Virgo es, & *L. cit.*
quæ Deo servis: vince aurum, quæ carnem vincis
& seculum: non est ejusdem, non posse à majori-
bus vinci, & imparem minoribus inveniri.

Si vestimento negaveris alligatam Virginitatem:
 Idem dico & ego: ut namque Cappa Monachum
 non facit, ita neque indumentum Virginem: cur er-
 go illud tanti feceris, ut ad quærendam vesti mate-
 riam non sine scandalo secularium de officina in offi-
 cinam discurras? ut subinde sæpius dissuenda & re-
 formanda sit, antequam tuo sensui, ne dicam super-
 biæ, arrideat? *Virgo non esse tantum, sed & intel-*
ligi debet & credi, (inquit S. Cyprianus) ut ne- *L. cit.*
mo, cum Virginem videt, dubitet an Virgo sit:
quid ornata? quid compta procedit, quasi mari-
tum aut habeat aut quærat? timeat potius placere,
si Virgo est, nec periculum sui appetat, quæ ad me-
liora & divina se servat. Amictus enim corporis &
ingressus hominis juxta Scripturam enuntiant de illo. *Ecc. 19*
Ideoque Vestis talis sit sacræ Virginis, quæ testis existat *27.*
intimæ castitatis: nihil nitoris in habitu exterioris ho-
minis quærat, ne interioris hominis habitus sordide-
tur. Virgo, quæ ornatum corporeæ vestis affectat, ani-
nam suam virtutum splendore despoliat, &c. Probæ
præscribit S. Fulgentius. Non enim sic te indui, non c. 14.

sic ornari vult Sponsus, sed in anima tua omnem reponere gloriam jussit, Serm. quod fœminæ regulares viris cœ habitent, inculcat S. Chryostomus.

Neque divitias suas prætendat: „ Sunt enim aliquæ divites & facultatum ubertate locupletes, (verba sunt D. Cypriani) quæ opes suas præferant, & se bonis suis uti debere contendant. Sciant primò illam divitem esse, quæ in Deo dives est: illam esse locupletem, quæ locuples in Christo est: bona illa esse quæ sunt spiritualia, divina, cœlestia, quæ nos ad Deum ducant, quæ nobiscum apud Deum perpetuâ possessione permaneant: cæterum quæcumque terrena sunt in seculo accepta, & hîc cum seculo remansura tam contemni debent, quàm mundus ipse contemnitur, cujus pompis & deliciis jam tunc renuntiavimus cum meliore transgressu ad Deum venimus. Locupletem te dicis & divitem: Sed divitiis tuis Paulus occurrit, & ad cultum atque ornatum tuum justo fine moderandum suâ voce præscribit: sint, inquit, mulieres cum verecundia & pudicitia componentes se, non in tortis crinibus, neque auro, neque margaritis aut veste pretiosa, sed ut decet mulieres promittentes castitatem per bonam conversationem. Item Petrus ad hæc eadem præcepta consentit, & dicit: Sit in muliere non exterior ornamentum, aut auri, aut vestitus, sed cultus cordis. Quod si illi mulieres quoque admonent coërcendas, & ad Ecclesiasticam disciplinam religiosâ observatione moderandas, quæ excusare cultus suos soleant per maritum: quantò id magis observare Virginem fas est, cui nulla ornatus sui competat venia, nec derivari

1 Timoth. 2: 9. & 10.

1 Pet. 3: 3. & 4.

„ in alterum possit mendacium culpæ, sed sola ipsa
 „ remaneat in crimine? Locupletem te dicis & divi-
 „ tem: sed non omne, quod potest, debet & fieri,
 „ nec desideria prolixa & de seculi ambitione nascen-
 „ tia ultra honorem ac pudorem Virginitatis extendi,
 „ cum Scriptum sit: Omnia licent, sed non omnia ^{I Cor. 6.}
 „ expediunt. Cæterum, si tu te sumptuosius comas, ^{12.}
 „ & per publicum notabiliter incedas, oculos in te
 „ juventutis illicias, suspiria adolescentium post te
 „ trahas, concupiscendi libidinem nutrias, suspi-
 „ randi fomenta succendas, ut, etsi ipsa non pereas,
 „ alios tamen perdas, & velut gladium te & venenum
 „ videntibus præbeas, excusari non potes, quasi men-
 „ te casta sis & pudica: redarguit te cultus improbus
 „ & impudicus ornatus, nec computari jam potes in-
 „ ter puellas & Virgines Christi, quæ sic vivis, ut pos-
 „ sis adamari. Locupletem te dicis & divitem, & u-
 „ tendum putas iis, quæ possidere te Deus voluit.
 „ Utere sed ad res salutares. *Tanta corpori suppeditet*
quanta necesse, & universa in animæ salutem impen-
dat. eidem præscribit D. Chrysostomus. At pergat ^{Serm.}
 D. Cyprianus: „ Utere sed ad bonas artes. Utere ^{quod Reg.}
 „ sed ad illa quæ Deus præcepit, quæ Dominus ^{fæm: viris}
 „ ostendit. Divitem te sentiant pauperes, locupletem ^{cohabi-}
 „ sentiant indigentes. (sive ut loquitur Antistes Me- ^{tent.}
 diolanensis, lubet enim illud hîc inferere: *Dives esto* ^{L. I. de}
sed pauperi, ut naturæ participes tuæ, sint etiam faculta- ^{Virg.}
tum.) „ Patrimonium tuum Deo fœnera: (Hoc ei
 qui non caret filiis hortamentum est, ait alibi Magnus
 Athanasius, qui caret imperium.) „ Christum ciba,
 „ ut Virginitatis perferre gloriam liceat, ut ad Do-
 „ mini præmia venire contingat multorum precibus
 ex-

L. de Bo-
no viduit:
c. 21.

„ exora. (quod & Viduis inculcatum voluit Præ-
sul Hipponensis: *In vobis amor divitiarum simul frige-
gescat cum amore nuptiarum, & pius usus rerum, quam
possidetis, ad spirituales delicias conferatur, ut liber al-
tas vestra magis ferveat adjuvandis egenis quàm dis-
tandis avaris: in thesaurum quippe cælestem non mi-
tuntur dona cupidorum, sed eleemosynæ pauperum, quæ
in immensum modum orationes adjuvant Viduarum.*
Sed quem iterum interpellavimus, in suis progredia-
tur Martyr gloriosus.) „ Nam delinquis & hoc ipso
in Deum, si ad hoc tibi ab illo divitias datas credis, „
ut illis non salubriter perfruaris: nam & vocem „
Deus homini dedit, & tamen non sunt amatoria „
cantanda nec turpia: & ferrum esse ad culturam „
Deus voluit, nec homicidia sunt idcirco facienda: „
aut, quia thura & merum & ignem Deus instituit, „
sacrificandum est inde idolis. Alioqui tentatio est „
patrimonium grande, nisi ad usus bonos census ope- „
retur, ut patrimonio suo unusquisque locupletior „
magis redimere debeat, quàm augere delicta. Or- „
namentorum ac vestium insignia & lenocinia for- „
marum non nisi prostitutis & impudicis sceminis „
congruunt, & nullarum ferè pretiosior cultus est, „
quàm quarum pudor vilis est. Hæc & plura alia „
Carthaginensis Præsul, cui concinit D. Hieronymus „
ad Demetriadem Virginem, eique inter alia scribit: „
Ex eo tempore, quo Virginitati perpetuæ conse- „
crata es, tua non tua sunt, imò verè tua, quia „
Christi esse cœperunt. Alii ædificent Ecclesias... „
non reprehendo... sed tibi aliud propositum est, „
Christum vestire in pauperibus, visitare in lan- „
guentibus, pascere in esurientibus, suscipere in his „
qui

„ qui tecto indigent , & maximè in domesticis fi-
 „ dei, &c. Cujus monitu finio hanc materiam, sit *Ve-* *Epist. ad*
stis nec satis munda, nec sordida, et nulla diversitate no- *Eustoch.*
tabilis. Time cæteroquin Domini minas: *Visitabo super* *Sophon. 1:*
omnes, qui induti sunt veste peregrina: idem Dominus *8.*
 est, cui omnes famulamini, idem etiam sit omnium
 Habitus, exulet hîc omnis singularitas: **Gelijcke**
Monnicken / gelijcke Klappen. Cave tamen *humili-*
tatem Vestium tumentis animo ne appetas, ex præcit.
 Hier. Epist. 13. ad Paulinum. *Æmulanda,* ideoque
 hîc non prætereunda silentio, *Proba Virgo Roma-*
na Avis atavisque nata consulibus & deliciis regalibus
enutrita, de qua *ad Gallam* Viduam ejus Sororem D. *Epist. 2. c.*
 „ Fulgentius: „ Delicias corporis quanta virtute *16.*
 „ contempserit, & quomodo suam famem satiandis
 „ faciat deservire pauperibus, nec ob aliud ipsa vili-
 „ bus tegatur indumentis, *nisi ut humilitatis propo-*
 „ *tum impleat, & vestiendis pauperibus jugem curam*
 „ *sanctæ pietatis impendat,* plenius ipsa videndo cog-
 „ noscis, quàm id à me velis audire, quod minùs pos-
 „ sum sermonibus explicare. Irreprehensibiles sunt,
 „ quotquot eam æmulantur. Disce igitur tu quo-
 „ que (commendat eid. S. Antistes) nihil tibi de no-
 „ bilitate generis assignare, & licet avo, patre, focero,
 „ marito Consulibus pridem fueris inter seculares il-
 „ lustris, nunc in eo te illustrem fieri cognosce, in
 „ quo tibi virtus humilitatis accrescit: Disce à Domi-
 „ no, quia mitis & humilis corde, & invenies requi-
 „ em animæ tuæ. Nec te illis, quos pascis aut vestis, *Ibid. c.*
 „ superiorem credas, aut pro eo quod tu tribuis, & *17.*
 „ illi accipiant merita tua Christi pauperibus antepo-
 „ nas, tanquam tu ideo potior sis, quòd plura con-
 tem-

tempferis : frustra enim contemnis facultates tuas, si noxias jactantiæ teneas in corde divitias : non enim illi soli peccant, qui pro divitiis, quas habent, aliquam gestant in corde jactantiam, imò gravius delinquent, qui volunt jactantiam cordis de divitiis habere contemptis, aut qui se propterea volunt pauperibus præponere, eò quòd plura videantur pauperibus erogare: non autem idem ordo est apud Deum, qui non quantitatem contemptæ facultatis, sed qualitatem voluntatis attendit. ,

Sed de his jam satis, ideoque à vestibulis ad vestiendum progrediamur, tradituri ut Ascensus sit in mystica nostra Scala, quid Virgini faciendum, erit talis, si vestem assumens teque ea induens piâ aliquâ consideratione te occupes, quæ tuam in Deum mentem elevet : suggeram aliquot, si quæ hîc steriles sint. Prima esse potest hominis præ bestiis miseria, quibus non necessaria vestis, sed data à natura : eccur hæc Domine homini negata? scilicet ut ei continuum esset incitamentum, quomodo corpori procurat vestitum & induit, ita multò magis curandum de vestimento animæ, idque quotidie. Vestem, corpori licet natura non dederit, habent tamen multi sine labore, vel à parentibus, vel ex hæreditate; vestem autem animæ nemo habet nisi ex proprio labore : inde propositum concipies satagendi pro ea, materialia, Dei nempe gratiam, postulans ab eo. Secunda esse poterit : quæ operi accingitur vestes congruentes assumit, dum lotricem aget, domum aut supellectilia expurgabit e-mundabitque, non meliores sed viliores assumuntur, signum operis secuturi est indumentum assumptum: dum ergo vestem tuam induis, quæ simplicior est, quæ-

quæque te Christi ancillam arguit, animam tuam ad laborem obdura: hodie, dicas, in Dei mei obsequio strenuam navabo operam; fui hactenus segnior, vel nunc me probabo fidelem. Tertia fit pudor nuditatis: ecce induo me, quia pudet & indecens est me sine veste apud homines comparere: pudet ergo sine indumento apparere coram hominibus? multò magis pudeat sine apparatu virtutum comparere coram Angelis & Deo, illo Deo, qui dixit: *Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem ejus.* Sumne & ego nuda adhuc? sum etenim, testes autem sunt cordis distractio in orationibus (quæ quasi pudor est comparendi coram Deo) & animæ frigiditas in divino amore. Ut ergo ego vestio corpus meum, indue sic etiam pie domine induiis virtutum animam meam. Quarta denique esse potest, idque iis diebus, quibus ad sacram Synaxin accedendum, homo ille, qui sine veste nuptiali sese Nuptiis ingesserat: *Ingressus autem Rex, ut videret discumbentes, vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali, & ait illi: Amice, quomodo huc intraisti, non habens vestem nuptialem? at ille obmutuit.* Sumne ego necessariâ hac veste ornata? & taliter vestita & compta accessine hactenus ad mysticas nuptias? non sanè, sordes imperfectionum & vitiorum meorum lacinia arguunt contrarium: ne igitur Dominus ille, qui dissimulavit hactenus, & me deprehendat, vel hodie confundat, eum ornatum ab hac die curabo, eluam vitiorum maculas aquâ mortificationis, &c. Alias non addo, quia superfluas reor, cum cuique plures occurrent, quæ eas advocarit.

Talis itaque si vestem sumas, jam vestitus tuus a-

G

scen-

Apo. 16:

15.

Matth.

22: 11.

12. & 13.

scensus erit & descensus, & ut fit, si non fuerit hactenus, imposterum allabora.

§. I V.

De Oratione Matutina.

Exod. 30: 7, 8. **P**Ræceperat Dominus: *Adolebit incensum super altare Aaron suave fragrans: manè quando componet lucernas incendet illud, & quando collocabit eas ad vesperum, uret thymiama sempiternum coram Domino in generationes vestras.* Quod mandatum, si mystice intelligatur, ut nunc intelligi debet, cum teste Apostolo Judæis in figuris omnia contigerint, plura documenta nobis suppeditabit. Aaron namque, quem respicit hoc præceptum, quique Sacerdotio fungebatur inter Israëlitas, Christianos quosque designat, quos D. Joannes in sanguine Christi lotos ab eoque

Apoc. 1: 5. 6. Sacerdotes consecratos scribit, *Sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum*

1 Epist. 2: 5. Christum, addit D. Petrus. Altare Cor adumbrat. Incensum fragrans & Thymiama Orationem ex Apocalypsi D. Joannis, ubi visos à se *xxiv* Seniores cecidisse refert coram Agno in cælo habentes singulos *Phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum*, & venisse Angelum, atque in conspectu Dei ante Altare stetisse habentem aureum

c. 8. vers. 3. thuribulum, *Et data sunt illi incensa multa, ut daretur de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum Dei.* Quod autem hoc Sacrificium requiratur manè & ad vesperum, & quando componendæ sunt lucernæ, quid nisi Oratio Matutina & Vesper-